

УДК 339.5'06
 JEL: F01; F10; F29
 DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-12-24-30>

ТЕНДЕНЦІЇ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ТОРГІВЛІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

©2023 АТАМАНЧУК З. А., МИХАЙЛЕНКО А. М., БОБКОВА А. П.

УДК 339.5'06
 JEL: F01; F10; F29

Атаманчук З. А., Михайленко А. М., Бобкова А. П. Тенденції, проблеми та перспективи розвитку світової торгівлі в умовах сучасних викликів

Пропонована стаття має на меті представити комплексний огляд проблем і перспектив світової торгівлі, спрямований на розуміння викликів, з якими вона стикається, та обґрунтування можливостей для її подальшого розвитку в умовах сучасного світу. Визначено, що ЄС, Китай і США є найбільшими світовими експортерами товарів. Досліджено динаміку експорту та імпорту товарів і послуг, торговельного балансу між США і Європейським Союзом, зовнішню торгівлю по секторах економіки. Окреслено віхи торговельної політики між США та ЄС. Розглянуто фактори відновлення світової економіки після пандемії COVID-19. Обґрунтовано, що повномасштабна війна в Україні, розрив торговельних відносин між США та Китаєм і наслідки Brexit зіграли значну роль у формуванні основних тенденцій двосторонньої торгівлі у світовому масштабі. Здійснено прогноз розвитку світової торгівлі, зроблено акцент на факторах, що чинитимуть як позитивний, так і негативний вплив на її динаміку. Зокрема, серед факторів, що позитивно впливатимуть на розвиток світової торгівлі, виокремлено: зростання попиту на деякі види послуг; торговельно-промислової політика, що відображає так званий «зелений перехід» до екологічно сталої глобальної економіки. Це сприятиме збільшенню торговельних потоків товарів і послуг, пов'язаних з виробництвом енергоєфективних товарів та відновлюваних джерел енергії. Натомість очікується, що на фоні негативного впливу геополітичних факторів, зокрема геополітичної напруги у світі та війни в Україні відбуватиметься уповільнення темпів промислового виробництва, багато економік підтримуватимуть відносно високі відсоткові ставки внаслідок триваючого інфляційного тиску. Зростаючий рівень боргового навантаження економік світу в поєднанні з високими відсотковими ставками продовжуватиме негативно впливати на макроекономічні умови багатьох країн, що спричинятиме зростання вартості запозичень, а політика внутрішньої орієнтації у великих економіках може призвести до посилення обмежувальних заходів у міжнародній торгівлі, що стримуватиме зростання її обсягів.

Ключові слова: світова торгівля, світовий ринок товарів та послуг, торговельний баланс, торговельна політика, Світова організація торгівлі.
Рис.: 3. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 9.

Атаманчук Зорина Асланівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Донецький національний університет імені Василя Стуса (вул. 600-річчя, 21, Вінниця, 21021, Україна)

E-mail: zarinaatamanch@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6139-1653>

Михайленко Анастасія Максимівна – студентка економічного факультету, Донецький національний університет імені Василя Стуса (вул. 600-річчя, 21, Вінниця, 21021, Україна)

E-mail: mykhailenko.a@donnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-8990-8976>

Бобкова Аліна Петрівна – студентка економічного факультету, Донецький національний університет імені Василя Стуса (вул. 600-річчя, 21, Вінниця, 21021, Україна)

E-mail: bobkova.a@donnu.edu.ua

UDC 339.5'06
 JEL: F01; F10; F29

Atamanchuk Z. A., Mykhaylenko A. M., Bobkova A. P. Trends, Problems and Prospects for the Development of World Trade in Conditions of Modern Challenges

The proposed article aims to present a comprehensive overview of the problems and prospects of world trade, aimed at understanding the challenges it faces and substantiating the possibilities for its further development in the modern world. It is determined that the EU, China and the USA are the world's largest exporters of goods. The dynamics of exports and imports of goods and services, the trade balance between the United States and the European Union, foreign trade by sectors of the economy are studied. The milestones of trade policy between the USA and the EU are outlined. The factors of recovery of the world economy after the COVID-19 pandemic are considered. It is substantiated that the full-scale war in Ukraine, the rupture of trade relations between the United States and China and the consequences of Brexit played a significant role in the formation of the main trends in bilateral trade on a global scale. A forecast of the development of world trade is carried out, emphasis is placed on the factors that will have both a positive and a negative impact on its dynamics. In particular, among the factors that will have a positive impact on the development of world trade, the following are allocated: growth in demand for certain types of services; trade and industrial policy reflecting the so-called «green transition» to an environmentally sustainable global economy. This will help increase trade flows of goods and services related to the production of energy-efficient goods and renewable energy sources. On the other hand, against the backdrop of the negative impact of geopolitical factors, including geopolitical tensions in the world and the war in Ukraine, industrial production is expected to slow down, with many economies maintaining relatively high interest rates as a result of ongoing inflationary pressures. The growing level of debt burden of the world's economies, combined with high interest rates, will continue to have a negative impact on the macroeconomic conditions of many countries, which will lead to an increase in the cost of borrowing, and the policy of internal orientation in large economies may lead to increased restrictive measures in international trade, which will restrain the growth of its volumes.

Keywords: world trade, world market for goods and services, trade balance, trade policy, World Trade Organization.

Fig.: 3. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 9.

Система світопорядку, що постала із закінченням холодної війни та розпаду СРСР, стикається з новими потужними викликами, що вже майже повністю її зруйнували. Впродовж останніх років з'являлися нові економічні та політичні конфлікти, часто нерозривно пов'язані між собою, загострюючи вже існуючі протиріччя. Кульмінацією ескалацій після світової пандемії COVID-19, яка призвела до суттєвих дисбалансів у світовій торгівлі, коли провідні торговельні гравці запроваджували в основному протекціоністські, менше – лібералізаційні заходи для збереження ситуації всередині країни, коли діяли обмеження в роботі морських портів, залізничних вокзалів та аеропортів, що суттєво ускладнило зовнішньоторговельні операції країн, стала повномасштабна війна Російської Федерації (РФ) проти України, розпочата 24 лютого 2022 р. Як наслідок – всеосяжні санкції проти РФ з боку Європейського Союзу (ЄС), США та їхніх союзників, нова фаза ескалації в торговельній війні США з Китаєм, а також нещодавнє загострення арабо-ізраїльського конфлікту.

Питання розвитку світової торгівлі останнім часом привертає дедалі більше уваги вчених-економістів. Серед вітчизняних представників економічної науки слід відмітити напрацювання М. Алексеєнка, В. Борщевського, Г. Давиденка, Н. Іксарова, К. Клименка, С. Коломацької, Б. Кошового, Я. Літвін, А. Мазаракі, Т. Мельник, С. Семіва, І. Скороход, О. Слободянюка, З. Пічкурової, Г. Терещенка, Т. Яровенко та ін. Проте наукові спостереження за даною темою окреслюють проблемні питання в цій площині, що набувають особливої актуальності у зв'язку із сучасними викликами та показують необхідність подальшого їх ґрунтовного вивчення.

Мета статті полягає у вивченні тенденцій, дослідженні проблем, що виникають у світовій торгівлі, а також визначенні перспектив і можливостей для її подальшого розвитку в сучасних умовах.

У світі почали з'являтися нові торговельно-економічні конфлікти та загострюватися старі: до 2022 р. головним із них була «економічна війна Трампа» із ЄС і США. США, ЄС і Китай є найбільшими торговельними й інвестиційними партнерами один одного та одними із найбільших гравців світової економіки. Їхні зв'язки є настільки глибокими, що товарообіг вимірюється сотнями мільярдів доларів США, втім,

певні бар'єри залишаються й по сьогодні. Впродовж останніх кількох років усі сторони прагнули до лібералізації торговельних та інвестиційних відносин, посилення регуляторної співпраці та спільної роботи над вирішенням різних економічних проблем у межах міжнародних організацій, зокрема, Світової організації торгівлі (СОТ) (табл. 1).

Таблиця 1

Експорт товарів країн – лідерів торгівлі товарами на світовому ринку, 2020–2022 рр.

Країна	Експорт товарів, млрд дол. США		
	2020	2021	2022
Китай	3362,9	2589,5	2499,4
США	1754,9	1425,9	1643,8
ЄС	6438,0	5298,1	5647,2
Японія	757,5	640,8	705,9
Південна Корея	645,4	513,7	543,3
Велика Британія	468,7	396,6	469,3
Канада	504,7	389,8	447,5
Мексика	495,5	418,9	460,7

Джерело: складено авторами за даними [1].

З даних табл. 1 можна зробити висновок, що ЄС, Китай і США є найбільшими світовими експортерами товарів з великим відривом від інших країн. Товарообіг у цих трьох країнах зростає. Проте США мають значне від'ємне торговельне сальдо. Торговельний дисбаланс постійно збільшувався на понад 10 млрд дол. США щорічно (табл. 2). Виключенням став тільки 2020 р. (завершальний етап торговельних війн Трампа). ЄС і США здійснюють торгівлю майже всіма позиціями товарів (паливо, сировина, сільськогосподарська продукція, готові вироби).

Динаміка торгівлі між ЄС і США, наведена на рис. 1, свідчить про її незбалансованість. За досліджуваний період обсяг експорту із ЄС до США був більшим за імпорт на третину, окрім того, прослідковується тенденція до збільшення розриву між цими показниками.

Ситуація з торговельним дефіцитом обговорювалася широким колом експертів. Так, свого часу пре-

Динаміка експорту та імпорту товарів і послуг між США і ЄС, 2013-2022 рр., млрд дол. США

Рік	Імпорт із США до ЄС	Експорт у ЄС зі США	Торговельний баланс	Співвідношення імпорт/експорт, %	Річний приріст торговельного дисбалансу, %
2013	164,7	246	81,3	49,1	3,2
2014	168,9	265,9	97,1	57,2	6,3
2015	197,4	310,8	113,4	48,2	2,5
2016	195,3	308,8	113,6	55,9	5,2
2017	203,6	325,1	120,8	62,9	6,4
2018	215,7	351,2	136,5	61,3	12,0
2019	236,2	385,6	148,4	62,2	9,6
2020	204,0	353,2	150,3	56,6	0,6
2021	233,0	398,4	168,4	59,1	11,6
2022	358,4	509,3	150,9	59,4	11,8

Джерело: складено авторами за даними [2].

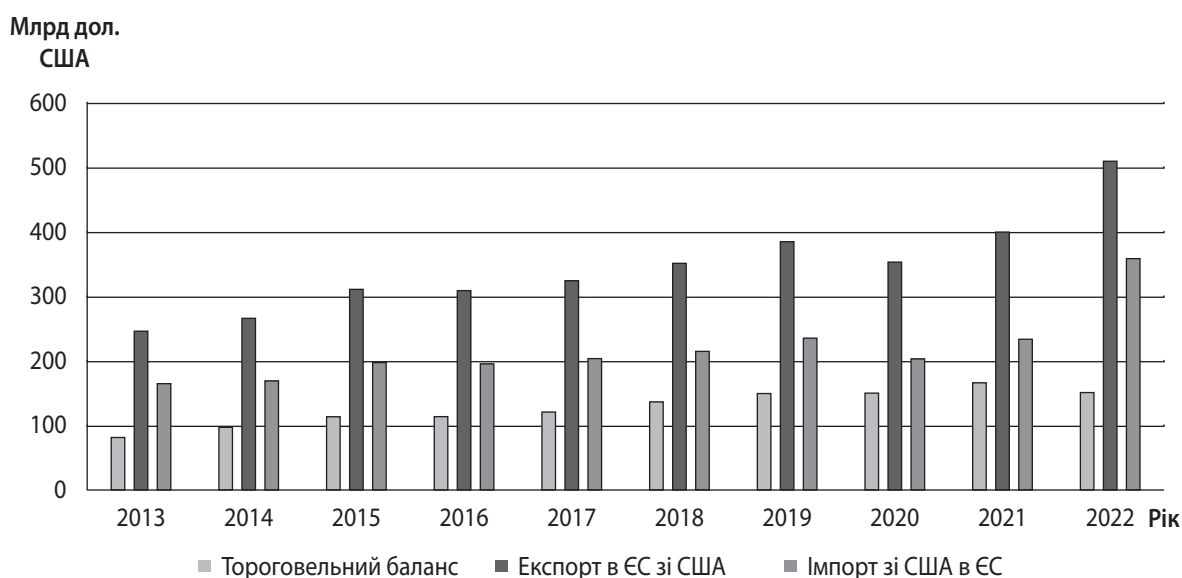

Рис. 1. Динаміка торговельного балансу ЄС та США, 2013–2022 рр., млрд дол. США

Джерело: побудовано авторами за даними [8].

зидент США Д. Трамп засуджував торговельну політику ЄС, критикував існуючі дисбаланси в торгівлі автомобілями (для легкових авто тариф ЄС становив 10%, а США – 2,5%, для вантажних авто – відповідно 22% і 25%) [3].

У ЄС, натомість, лунали заяви про те, що торговельні відносини зі США є взаємовигідними та справедливими: наприклад, деякі автомобільні концерни ЄС розмістили виробничі потужності на території США, що підтримує експорт й утворює додаткові робочі місця. Іншим джерелом певної напруги у взаєминах США та ЄС стала можливість впровадження тарифів на транспортні засоби і автозапчастини у 2019 р.: американською стороною було встановлено, що імпорт автомобілів є загрозою національній безпеці, тож з боку США були введені обмеження на імпорт.

Вихід Великої Британії із ЄС створив певну невизначеність в американсько-європейських економічних відносинах, проте й без Великої Британії ЄС продовжує залишатися найбільшим торговельним партнером США. Водночас, чимало американських компаній мають значну присутність у Великій Британії та використовують її як платформу для збуту своєї продукції на ринку Європейського Союзу. З приходом до влади адміністрації Дж. Байде на конфлікт між США і ЄС було вичерпано.

У 2022 р. основним викликом для світової економіки стала повномасштабна війна Російської Федерації проти України. На підтримку нашої держави світ об'єднався для накладання економічних санкцій на країну-агресора. Хоча світова економіка сповільню-

валася ще до початку бойових дій, після досягнення 5,5% у 2021 р. глобальне зростання сповільнилося до 4,1% у 2022 р. і 3,2% у 2023 р. (рис. 2) [4].

До повномасштабного вторгнення відновлення економіки в Україні та Росії вже гальмувалося через затяжні структурні проблеми. Економіка України повільно відновлювалася після пандемії, оскільки гальмування високими цінами на енергоносії та фіскальна консолідація частково компенсували зростання експорту завдяки високому врожаю та покращенню внутрішнього попиту на тлі послаблення обмежень, пов'язаних із COVID-19. Відродження на широкій основі залежало від завершення ключових реформ для стимулювання зростання за рахунок приватного сектора та створення робочих місць шляхом усунення вузьких місць для інвестицій [6, с. 46].

Після двох кварталів падіння світова торгівля товарами та послугами відновила в першому кварталі 2023 р., збільшившись приблизно на 2% порівняно з четвертим кварталом 2022 р. Світова торгівля товарами зросла завдяки поживленню економічної активності в Китаї, а також збільшенню торгівлі автомобільними транспортними засобами та фармацевтичними препаратами. Водночас зниження цін на енергоносії сприяє незначному зростанню світової торгівлі. Торгівля послугами залишалася стабільною протягом 2022 р. і зросла приблизно на 2,8% у першому кварталі 2023 р. [7]. Частково це зростання відображає відновлення сектора туризму та подорожей після пандемії COVID-19.

Війна в Україні, розрив торговельних відносин між США та Китаєм і наслідки Brexit зіграли значну роль у формуванні основних тенденцій двосторон-

ньої торгівлі на сучасному етапі. Ці фактори проявляються у змінах двосторонніх торговельних відносин між зацікавленими економіками та їхніми основними торговими партнерами. Торгова напруженість між Китаєм і США призвела до втрати в розмірі 0,3% ВВП у Китаї та 0,1% ВВП у США. Аналогічним чином економічні санкції, введені проти Російської Федерації у відповідь на війну в Україні, за прогнозами, негативно вплинуть на економіку більшості країн, причому Російська Федерація стикається з найбільшим падінням реального ВВП [5].

На тенденції зовнішньої торгівлі протягом останніх чотирьох кварталів вплинуло кілька факторів, але ключовим є енергетичний сектор, де зростання цін на енергоносії привело до підвищення обсягів торгівлі. Серед інших секторів, де спостерігається зростання торгівлі, був агропродовольчий сектор, а також одяг, хімікати та дорожні транспортні засоби. Натомість скоротилися обсяги торгівлі у транспортному секторі та секторах офісного і комунікаційного обладнання. Зросли обсяги торгівлі металами, хімікатами, мінералами, фармацевтичними товарами та автомобілями (рис. 3).

Протягом 2023 р. також скоротилася торгівля товарами країн G20 у вартісному вираженні. Експорт та імпорт впали на 3,1% і 2,0% відповідно, відображаючи низький світовий попит і зниження цін на сировинні товари, особливо на енергоносії. Падіння цін на енергоносії сприяло скороченню торгівлі у вартісному вираженні в Північній Америці. Експорт та імпорт скоротилися відповідно на 5,7% і 2,0% у Сполучених Штатах, тоді як канадський експорт впав на 3,7%, а імпорт залишився на тому ж рівні [7].

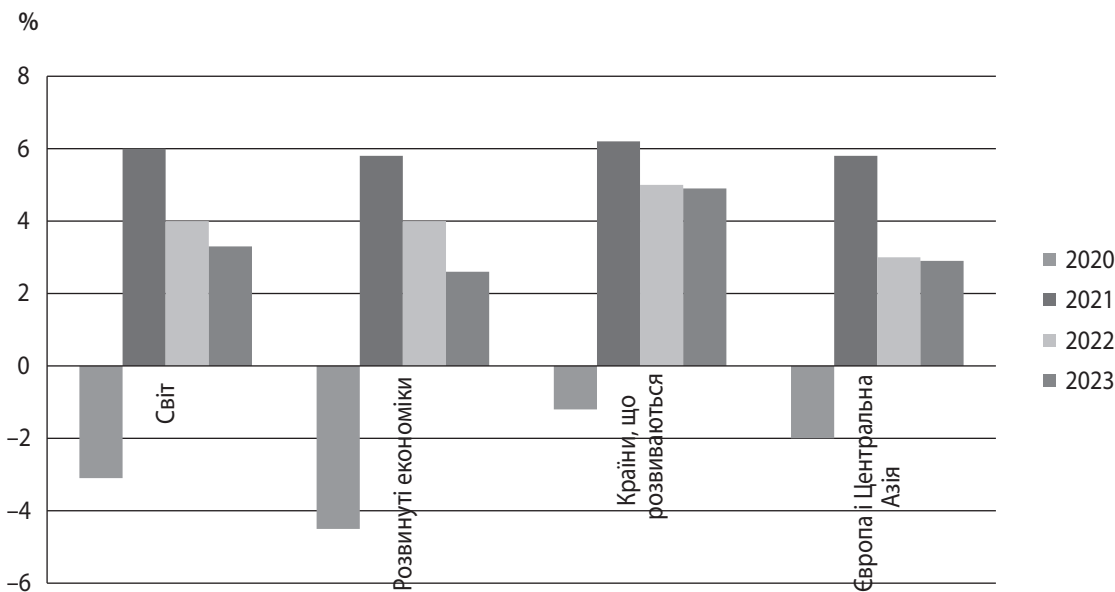

Рис. 2. Глобальне зростання світової економіки, 2020–2023 рр., %

Джерело: побудовано авторами за даними [5].

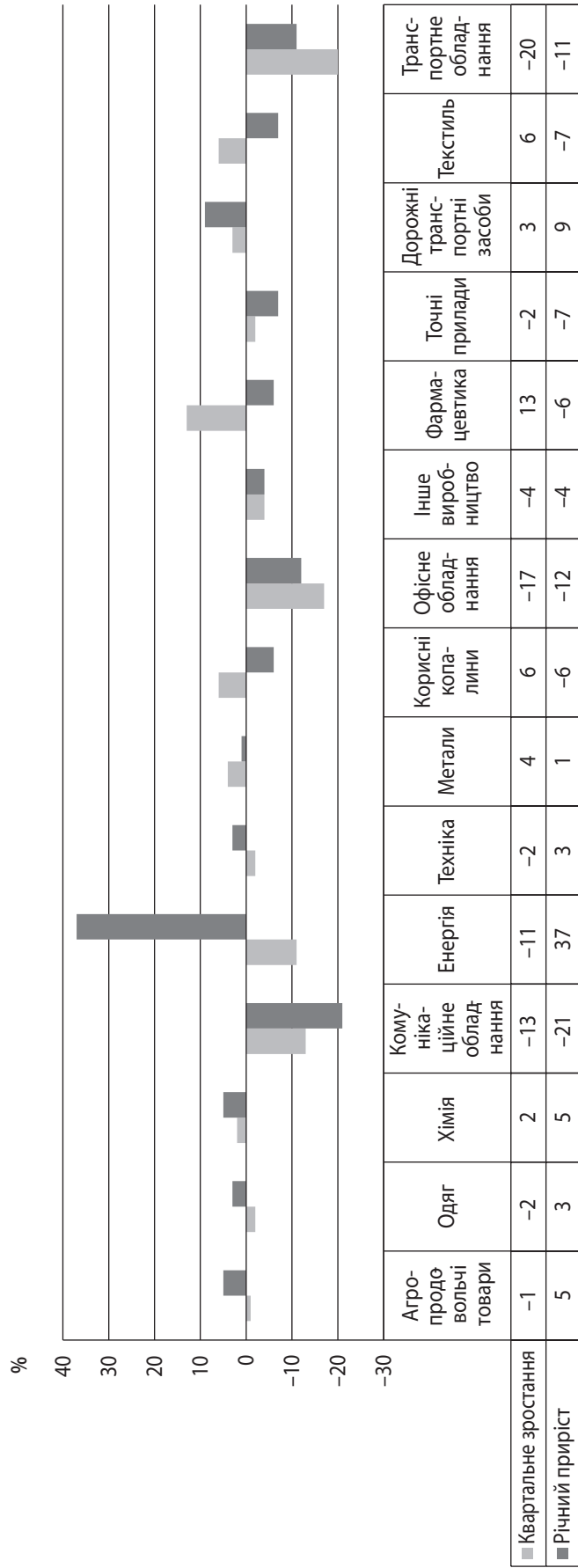

Рис. 3. Зовнішня торгівля по секторах світової економіки протягом першого кварталу 2023 р., %

Джерело: побудовано авторами за даними [7].

Попередні оцінки вказують на помітне уповільнення торгівлі послугами країн G20 наприкінці 2023 р. Експорт послуг у США зріс на 1,0%, імпорт знизився на 1,3%, в основному через зменшення витрат на транспорт і подорожі. У Канаді туристичні та бізнес-послуги сприяли зростанню експорту, у Німеччині туристичні та бізнес-послуги спричинили падіння експорту на 1,7%, водночас підштовхнувши імпорт на 1,0% зростання [7].

Французький імпорт зменшився на 7,2% через зниження витрат на транспорт і подорожі. У Великій Британії експорт послуг скоротився на 1,0%, імпорт зріс на 2,9% через збільшення закупівель фінансових та бізнес-послуг, а також інтелектуальної власності [5]. Розширення зовнішньої торгівлі послугами в поточному році відбулося в Австралії, де зростання експорту сталося в секторі подорожей і пасажирських перевезень, а також в Кореї, де, окрім туризму, відбулося зростання експорту в частині фінансів та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Натомість у Японії спостерігається зниження імпорту послуг на 4,2%, в основному через нижчі витрати на бізнес-послуги.

ВИСНОВКИ

Таким чином, у світі сьогодні відбуваються процеси уповільнення зростання міжнародної торгівлі, що, передусім, викликано такими факторами, як інфляційні коливання, фінансова вразливість залежних економік, війна в Україні, геополітична напруга. Загалом прогноз розвитку світової торгівлі у другій половині 2023 р. є песимістичним, оскільки негативні фактори переважають позитивні.

Серед факторів, що чинитимуть позитивний вплив на розвиток світової торгівлі, слід виокремити:

- ✦ зростання попиту на послуги, зокрема зростатимуть глобальні комерційні послуги завдяки сталій динаміці попиту на послуги ІКТ і відновленню секторів подорожей і туризму;
- ✦ торговельно-промислова політика, що відображає так званий «зелений перехід» до екологічно сталої глобальної економіки, позитивно впливатиме на збільшення торговельних потоків товарів і послуг, пов'язаних з виробництвом енергоефективних товарів, а також відновлюваних джерел енергії, що сприятиме структурним змінам, допомагаючи досягти цільових показників низького рівня викидів, одночасно підтримуючи більш екологічний розподіл глобального виробництва.

Натомість очікується, що на фоні негативного впливу геополітичних факторів, зокрема геополітичної напруги у світі та війни в Україні, відбуватиметься уповільнення темпів промислового виробництва, багато економік підтримуватимуть відносно високі відсоткові ставки внаслідок триваючого інфляційного тиску. Незважаючи на низхідну траєкторію, прогнозується, що ціни на товари, особливо в енергетичному,

харчовому та металургійному секторах, залишаться вищими за середні показники до світової пандемії. Зростаючий рівень боргового навантаження економік світу в поєднанні з високими відсотковими ставками продовжуватиме негативно впливати на макроекономічні умови багатьох країн, що сприятиме зростанню вартості запозичень. Постійна політика внутрішньої орієнтації у великих економіках може призвести до посилення обмежувальних заходів у міжнародній торгівлі, що стримуватиме зростання її обсягів.

Для вирішення проблеми загострення гуманітарної кризи, спричиненої війною в Україні, знадобляться узгоджені та скоординовані зусилля світової спільноти. Натомість пріоритети національної політики повинні включати управління наслідками війни та підготовку до можливості фрагментації глобальних торговельних, енергетичних та інвестиційних мереж. Успіх залежатиме також від ефективного проведення відповідними державними інституціями фінансової та монетарної політики.

Отже, для того, щоб Україна поліпшувала свої міжнародні відносини з іноземними партнерами для розвитку міжнародної торгівлі, необхідно створювати ТНК. Їх діяльність може відкрити для економіки України нові можливості для інтеграції у світовий поділ виробництва. Також це буде сприяти збільшенню конкурентоспроможності на світовому ринку. Дуже важливим моментом також є модернізація ключових експортоорієнтованих галузей вітчизняної економіки, діяльність яких сприяла б поліпшенню експортних можливостей країни. Невід'ємними етапами також є посилення рівня законодавчого забезпечення з питань підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції як на зовнішньому, так і на внутрішньому ринках в умовах інфляції, дії світових тенденцій до подорожчання енергоносіїв. Потрібно розробити заходи державної підтримки багатовекторної експортної експансії української продукції на світовий ринок; враховуючи міжнародний досвід, посилити практику застосування антидемпінгових і спеціальних заходів з питань торговельного захисту вітчизняного виробника; вдосконалювати програму співпраці з іншими країнами, а також практику використання інструментів довірливого врегулювання питань здійснення зовнішньої торгівлі, зменшення протекціоністських заходів між країнами (мити, квоти) [9]. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Exports and imports by service-category / UNCTAD. URL: <https://hbs.unctad.org/trade-in-services-by-category/>
2. Quality report on European statistics on international trade in goods 2018-2021 / Eurostat. 2022. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-reports/w/ks-ft-22-010>

3. Trade and Economic Issues U.S.-EU / Congressional Research Service. 2021. URL: <https://fas.org/sgp/crs/row/IF10931.pdf>
4. World Bank. URL: <https://www.worldbank.org/en/home>
5. World Trade Report 2023. URL: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/wtr23_e/wtr23_e.pdf
6. Щигельська Г. О., Стельмашук Ю. М. Вплив нового етапу російсько-української війни на світову економіку. *InterConf*. 2022. No. 132. P. 44–49. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/1609/1639>
7. A Year of Turbulence on Food and Fertilizers Markets / Trade Monitoring Report Update: 28.02.2023. WTO. URL: https://www.wto.org/english/news_e/news23_e/trdev_02mar23_e.pdf
8. WTO Annual Report 2022. URL: https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/anrep22_e.htm
9. Тимків Д. О., Куцик В. І. Сучасний стан, проблеми та шляхи розвитку міжнародної торгівлі. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/140-1.pdf>

REFERENCES

"A Year of Turbulence on Food and Fertilizers Markets". *Trade Monitoring Report Update*: February 28,

2023. WTO. https://www.wto.org/english/news_e/news23_e/trdev_02mar23_e.pdf
- "Exports and imports by service-category". UNCTAD. <https://hbs.unctad.org/trade-in-services-by-category/>
- "Quality report on European statistics on international trade in goods 2018-2021". Eurostat. 2022. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-statistical-reports/w/ks-ft-22-010>
- Shchyhelska, H. O., and Stelmashchuk, Yu. M. "Vplyv novoho etapu rosiisko-ukrainskoi viiny na svitovu ekonomiku" [The Impact of the New Stage of the Russian-Ukrainian War on the World Economy]. *InterConf*. 2022. <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/1609/1639>
- "Trade and Economic Issues U.S.-EU". *Congressional Research Service*. 2021. <https://fas.org/sgp/crs/row/IF10931.pdf>
- Tymkiv, D. O., and Kutsyk, V. I. "Suchasnyi stan, problemy ta shliakhy rozvytku mizhnarodnoi torhivli" [The Current State, Problems and Ways of Development of International Trade]. <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/140-1.pdf>
- "World Trade Report 2023". https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/wtr23_e/wtr23_e.pdf
- "WTO Annual Report 2022". https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/anrep22_e.htm
- World Bank. <https://www.worldbank.org/en/home>

УДК 339.5
 JEL: F01; F10
 DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-12-30-38>

АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ АЗІЇ

©2023 ІЩУК Ю. А., КВАСНИЦЬКА О. Г., ГЕГАМЯН Л. Р.

УДК 339.5
 JEL: F01; F10

Іщук Ю. А., Квасницька О. Г., Гегамян Л. Р. Аналіз зовнішньоторговельних відносин України з країнами Азії

Метою статті є проведення аналізу зовнішньоторговельних відносин України з країнами Азії та визначення основних тенденцій, викликів та перспектив їх співпраці. У статті розглянуто основні особливості Азійського регіону в економічній сфері та виявлено, що йому притаманна висока концентрація ресурсного потенціалу, динамічний економічний розвиток, активна торгівля та регіональна економічна співпраця. Наведено загальну динаміку зовнішньої торгівлі України з країнами Азії протягом 2013–2022 рр., а також здійснено її розподіл за регіонами у 2022 р. Проведено детальний аналіз експортно-імпортних операцій України в розрізі окремих країн Азії. Визначено ключових торговельних партнерів України в регіоні, до яких належать Туреччина, Китай та Індія. Розглянуто ключові документи, що регулюють зовнішньоекономічну діяльність України з цими країнами, такі як Угода про вільну торгівлю між Україною та Туреччиною (ратифікацію відкладено), Угода між Урядом України та Урядом КНР про торговельно-економічне співробітництво та аналогічна Угода між Урядом України та Урядом Республіки Індія. Детально проаналізовано основні особливості та ключові тенденції, що визначають динаміку розвитку торговельних відносин із цими країнами. Проаналізовано їх товарну структуру зовнішньої торгівлі з Україною та виявлено, що основу українського експорту до Азійського регіону складає сільськогосподарська продукція, а саме: рослинні олії та жири, пшениця, кукурудза та корми для тварин. Виокремлено також інших перспективних торговельних партнерів України, а саме, Японію та Південну Корею. Доведено, що для збалансованого розвитку зовнішньоторговельних відносин з іншими країнами та забезпечення стійкості економіки в умовах глобальної конкуренції Україні необхідно зберігати гнучкість і пристосовуватися до нових геополітичних та економічних умов, диверсифікувати товарну структуру експорту, а також укладати нові торговельні угоди.

Ключові слова: зовнішньоторговельні відносини, Україна, країни Азії, експортні та імпортні операції, товарооборот, торговельні партнери, товарна структура торгівлі.

Рис.: 9. **Бібл.:** 14.

Іщук Юлія Анатоліївна – доктор філософії, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Донецький національний університет імені Василя Стуса (вул. 600-річчя, 21, Вінниця, 21021, Україна)

E-mail: yu.ishuk@donnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4187-7816>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/GXH-2065-2022>